

УДК 332

doi: 10.15330/apred.2.18.31-46

Васильченко С.М.¹, Михайлишин Л.І.²

АНАЛІЗ ЯКОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПАСПОРТІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ПРИКАРПАТТЯ

¹Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра теоретичної і прикладної економіки,
вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ,
76018, Україна,
тел.: (0342) 75-23-91,
e-mail: ktpe@pnu.edu.ua,
ORCID ID: 0000-0002-2650-2514

²Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра міжнародних економічних відносин,
вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ,
76018, Україна,
тел.: (066) 349-31-08,
e-mail: kmev@pnu.edu.ua,
ORCID ID: 0000-0001-7944-5317

Анотація. В статті запропоновано методику аналізу якості інвестиційних паспортів територіальних громад та проведено аналіз якості інвестиційних паспортів територіальних громад Прикарпаття. Маркетинг території та маркетинг інвестиційних можливостей громади, як будь-який комплекс маркетингу, повинний проводитись за стандартною методикою, а також містити увесь необхідний набір параметрів громади, які можуть зацікавити потенційних інвесторів та вплинути на їх інвестиційні рішення. Тому для аналізу якості інвестиційних паспортів територіальних громад, авторами статті було розроблено власну методику оцінки якості інвестиційних паспортів. Аналіз якості інвестиційних паспортів територіальних громад проводився шляхом моніторингу тих паспортів, які розміщені на офіційних сайтах ТГ Прикарпаття (62 територіальні громади) і посилання на які можна знайти на ресурсі <https://decentralization.gov.ua/>. Однак, якщо при моніторингу сайту, нами не було виявлено інвестиційного паспорту громади, ми звертались до пошукової системи GOOGLE задля пошуку такого документу на інших веб-ресурсах. Як свідчить проведений в статті огляд рейтингових оцінок Прикарпаття сьогодні володіє високим інвестиційним потенціалом, а на території області створено сприятливий інвестиційний клімат, який дозволяє успішно залучати інвестиції для розвитку економіки області. Однак, на погляд авторів статті, такий інвестиційний потенціал Прикарпаття реалізується не повністю через малу увагу, яку територіальні громади приділяють розробці інвестиційних паспортів громад. Автори статті поставили за мету проаналізувати наявність та якість інвестиційних паспортів громад Івано-Франківської області аби виявити резерви для подальшого росту інвестиційної активності на території Прикарпаття. Крім того, як відомо, інвестиційний паспорт є ключовим маркетинговим інструментом територіальної громади, а в умовах війни інвестиційний паспорт громади стає головним орієнтиром для бізнесу, який здійснює релокацію підприємств з зони боєвих дій. Результати проведеного аналізу показали, що підсумкова загальна оцінка якості

інвестиційних паспортів громад Івано-Франківської області виявилась невисокою. Середній бал склав 6,12 (за 12 – ти бальною шкалою), тобто якість інвестиційних паспортів громад задовільна. Основні недоліки інвестиційних паспортів, які з низили їх загальну оцінку, полягали у недотриманні структури, відсутності окремих розділів, або в їх недостатній інформативності. Крім того, як засвідчив проведений аналіз, лише 14% громад області мають розроблені та розміщені інвестиційні паспорти на свої сайтах.

Ключові слова: інвестиційний паспорт, інвестиційний потенціал, територіальна громада.

Vasylchenko S.M.¹, Mykhailyshyn L.I.²

ANALYSIS OF THE QUALITY OF INVESTMENT PASSPORTS OF PRECARPATHIAN LOCAL COMMUNITIES

¹Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of Theoretical and Applied Economics,
Shevchenka str., 57, Ivano-Frankivsk,
76018, Ukraine,
tel. (0342) 75-23-91,
e-mail: ktpe@pnu.edu.ua,
ORCID ID: 0000-0002-2650-2514

²Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of International Economic Relations,
Shevchenka str., 57, Ivano-Frankivsk,
76018, Ukraine,
tel. (066) 349-31-08,
e-mail: kmev@pnu.edu.ua,
ORCID ID: 0000-0001-7944-5317

Abstract. The methods of analysis of the quality of investment passports of territorial communities and conducting of the analysis of the quality of investment passports of territorial communities of Precarpathian region has been proposed in the article. Marketing of the territory and marketing of investment opportunities of the community, as well as any marketing complex, should be carried out according to standard methods, as well as contain all the necessary set of community parameters that may interest potential investors and influence their investment decisions. Therefore, to analyze the quality of investment passports of territorial communities, the authors of the article developed their own methodology for assessing the quality of investment passports. The analysis of the quality of investment passports of territorial communities was carried out by monitoring those passports that are placed on the official websites of the territorial communities of Precarpathian region (62 territorial communities) and links to which can be found at <https://decentralization.gov.ua/>. However, if we didn't find a community investment passport while monitoring the site, we turned to the Google search engine to find such a document on other web resources. As evidenced by the review of the ratings conducted in the article, Precarpathian region today has a high investment potential, and a favorable investment climate has been created in the region, which allows to successfully attract investment for the development of the region's economy. But according to the authors of the article, such investment potential of Precarpathian region is not fully realized due to the little attention that territorial communities pay to the development of investment passports of communities. The authors of the article aimed to analyze the availability and quality of investment passports of communities of Ivano-Frankivsk region to identify reserves for further growth of investment activity in Precarpathian region. In addition, it is known that the investment passport is a key marketing tool of the territorial community, and in conditions of war, the investment passport of the community becomes the main reference point for businesses that relocate enterprises from the war zone. The results of the analysis showed that the final overall assessment of the quality of investment passports of communities in

Ivano-Frankivsk region was low. The average score was 6.12 (on a 12-point scale), i.e. the quality of community investment passports is satisfactory. The main shortcomings of investment passports, which reduced their overall assessment, were non-compliance with the structure, lack of separate sections, or lack of information. In addition, according to the analysis, only 14 per cent of the region's communities have developed and placed investment passports on their websites.

Key words: investment passport, investment potential, local community.

Вступ. Івано-Франківська область вже тривалий період посідає провідні позиції в рейтингах інвестиційної привабливості. За даними дослідження «Рейтинг інвестиційної привабливості регіонів», проведеним Київським міжнародним інститутом соціології у партнерстві з Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій на замовлення Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України, Івано-Франківська область в 2014 році посіла 2-е місце в загальнонаціональному рейтингу областей за рівнем інвестиційної привабливості, поступившись лише Львівській області.[1] В наступних роках також простежувалась тенденція до зростання інвестиційної привабливості Прикарпаття. За даними досліджень станом на 2016 рік, проведеними науковцями Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, всі без винятку складові інвестиційного потенціалу області показували чітку позитивну динаміку зростання порівняно з аналогічними даними за 2014–2015 рр., особливо соціальна, фінансова та сільськогосподарська складові, котрі є визначальними у формуванні інвестиційного потенціалу Івано-Франківської області. [2] У 2020 році за результатами дослідження «Regional Doing Business – 2020» Івано-Франківська область посіла 5-у позицію за легкістю ведення бізнесу. Рейтинг “Regional Doing Business — 2020” визначався за сумою балів, набраною обласним центром у шести компонентах: започаткування бізнесу, сплата місцевих податків, оформлення земельної ділянки, приєднання до електромереж, одержання дозволів на будівництво та електронні сервіси. Оцінювання проводилося за адаптованою методологією Світового банку на основі опитування українських підприємців, у якому взяли участь 1754 респонденти з 25 областей та міста Києва. [3] Прямим підтвердженням високих рейтингів інвестиційної привабливості Івано-Франківської області можуть бути обсяги прямих інвестицій, які надходять в економіку області. Стабільно висока інвестиційна привабливість Івано-Франківської області впродовж тривалого часу, призвела до того, що в період з 2016 по 2019 роки Прикарпаття стало регіональним лідером за абсолютними обсягами прямих інвестицій, залучивши в 813, 8 млн. дол. у 2016 році, 925, 9 млн. дол. – у 2017 році та 836, 6 млн. дол., 908, 6 млн. дол. відповідно в наступні роки, поступившись лише Львівській області. Для порівняння, обсяги залучення прямих інвестицій сусідніми областями в період з 2016 по 2019 роки на порядок нижчі: Тернопільська область (68, 9 млн. дол., 55, 8 млн. дол., 49, 2 млн. дол., 45, 0 млн. дол.), Чернівецька область (80, 2 млн. дол., 68, 6 млн. дол., 59, 1 млн. дол., 57, 7 млн. дол.), Закарпатська область (437, 5 млн. дол., 334, 2 млн. дол., 311, 8 млн. дол., 328, 4 млн. дол.) відповідно. Головним чинником високих інтегральних показників інвестиційної привабливості Прикарпаття - є стабільно високі рейтинги обласного центру - міста Івано-Франківська. Так у 2019 році Івано-Франківськ посів друге місце після Києва із залучення інвестицій на одного жителя — 1912,7 дол. [4] Важливою передумовою залучення інвестицій – є, в тому числі, прозорість процедур, пов'язаних з процесом інвестування. Так у рейтингу Transparency International, за рівнем прозорості умов для інвестування у 2019 році місто Івано-Франківськ зайняло перше місце в Україні, на другому – Київ, третє посіло місто Вінниця. [5] Високі оцінки щодо інвестиційного клімату, підтверджуються і іншими рейтингами: в рейтингу Forbes, який визначає кращі міста для ведення бізнесу в Україні, місто Івано-

Франківськ у 2019 році посіло перше місце, а у 2020 році – 4-е. [6] Аналогічні високі показники місто отримало і в «Звіті про індекс конкурентоспроможності міст 2021», підготовленому ГО «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій» (ІЕД) в рамках Програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України». За показником Індекс конкурентоспроможності міст 2021 місто Івано-Франківськ посів 2-гу сходинку з результатом ІКМ 2021 – 65,41 бали і потрапило до групи міст з високим ІКМ, відставши лише на 2,24 бали від переможця ІКМ 2021 – Хмельницького. [7]

Постановка завдання. Як свідчить проведений огляд рейтингових оцінок, Прикарпаття сьогодні володіє високим інвестиційним потенціалом, а на території області створено сприятливий інвестиційний клімат, який дозволяє успішно залучати інвестиції для розвитку економіки області. Одна на наш погляд, такий інвестиційний потенціал Прикарпаття реалізується не повністю через малу увагу, яку територіальні громади приділяють розробці інвестиційних паспортів громад. Ми поставили за мету проаналізувати наявність та якість інвестиційних паспортів громад аби виявити резерви для подальшого росту економічної активності на території Прикарпаття. Крім того, як відомо, інвестиційний паспорт є ключовим маркетинговим інструментом територіальної громади, а в умовах війни інвестиційний паспорт громади стає головним орієнтиром для бізнесу, який здійснює релокацію підприємств з зони боєвих дій. За даними мінекономіки, станом на 28 квітня релокацію здійснили понад 400 підприємств, з яких 216 вже відновили свою роботу. Ще для близько 500 підприємств підібрані майданчики, і вони знаходяться на різних стадіях транспортування.[8]

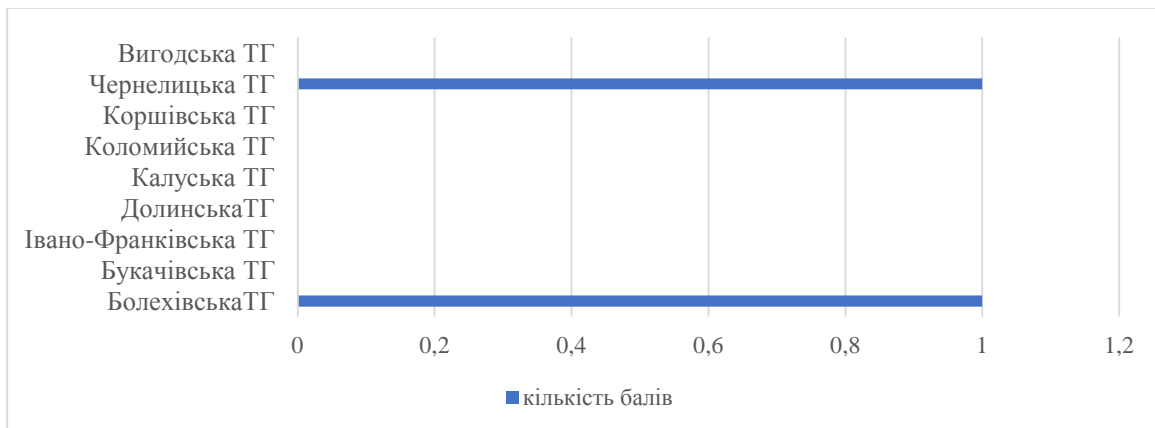
Маркетинг території та маркетинг інвестиційних можливостей громади, як будь-який комплекс маркетингу, повинний проводитись за стандартною процедурою, а також містити увесь необхідний набір параметрів громади, які можуть зацікавити потенційних інвесторів та вплинути на їх інвестиційні рішення. Тому аналізуючи якість інвестиційних паспортів громад слід дотримуватись єдиного уніфікованого підходу та спиратись на єдину методику складання інвестиційних паспортів. В якості методологічної основи такого аналізу ми пропонуємо використовувати широкодоступний шаблон інвестиційного паспорту з Посібника для місцевого самоврядування ТГ, підготовленого в межах Програми ООН із відновлення та розбудови миру за фінансової підтримки Європейського Союзу. [9] Запропонований шаблон інвестиційного паспорту містить 12 розділів з чітко визначеним змістом. На наш погляд це дає можливість об'єктивно оцінити інвестиційні паспорти громад кількісно за 12-ти бальною шкалою: один розділ – один бал. Чим більше розділів міститимуть інвестиційні паспорти громад, чим більше вони будуть збігатися за змістом із запропонованим зразком, чим змістовнішими будуть ці розділи, тим більшу підсумкову оцінку вони зможуть отримати. Деякі розділи інвестиційних паспортів ми умовно поділяємо на підпункти. Наприклад розділ 7 «Демографія та людські ресурси» було розбито за змістом на 5 підрозділів: 1) загальна чисельність населення, 2) територіальний розподіл населення за населеними пунктами 3) вікова структура населення 4) гендерна структура населення 5) кількість працездатного населення. За кожний підпункт нараховується по 0,2 бали, максимальна оцінка за розділ – 1 бал.

Аналіз якості інвестиційних паспортів територіальних громад проводився методом моніторингу тих паспортів, які розміщені на офіційних сайтах ТГ Прикарпаття (62 територіальні громади) і посилання на які можна знайти на ресурсі <https://decentralization.gov.ua/>. Однак, якщо при моніторингу сайту, нами не було виявлено інвестиційного паспорту громади, ми звертались до пошукової системи GOOGLE задля пошуку такого документу на інших веб-ресурсах. Так на момент проведення аналізу сайти **дев'ятьох** громад Івано-Франківської області (Болахівської, Букачівської, Вигодської, Долинської, Івано-Франківської, Калуської, Коломийської,

Коршівської та Чернелицької) мали посилання на інвестиційні паспорти. Однак не всі громади, як виявилось у ході підготовки до аналізу, мали заявлені на офіційних сайтах паспорти громад, або вони містились на інших сайтах. Так, наприклад, нам не вдалось розшукати інвестиційний паспорт Івано-Франківської ТГ на її офіційному сайті <https://mrada.if.ua>. Натомість інвестиційний паспорт міста (не територіальної громади) Івано-Франківська існує і розміщений на порталі МВК <https://www.mvk.if.ua/invclim/51611>. Отже, на сьогодні інвестиційного паспорту Івано-Франківської територіальної громади, за фактом, не існує, оскільки кількість рад, що об'єднались сьогодні навколо м. Івано-Франківська зростає з 5 (як вказано в інвестиційному паспорті міста станом на 2019 р.) до 19, відповідно змінилась загальна площа, демографія, ресурсний потенціал, а також і інші ключові показники інвестиційного паспорту. Однак, не зважаючи на це, ми залишили Івано-Франківську територіальну громаду в числі тих, які умовно мають інвестиційні паспорти з огляду на те, що м. Івано-Франківськ, як центр громади, концентрує переважну частку всіх ресурсів і презентує більшість інвестиційних можливостей громади. Аналогічна ситуація склалася з Болехівською територіальною громадою, на офіційному сайті якої розміщений інвестиційний паспорт міста, а не громади. Однак, враховуючи те, що Болехівська територіальна громада була створена за рахунок об'єднання селищних рад, що і раніше входили територіально до м. Болехів, можна умовно розглядати інвестиційний паспорт міста Болехів як інвестиційний паспорт громади.

Результати. Проведений моніторинг інвестиційних паспортів територіальних громад Прикарпаття дав наступні результати:

1. Зміст, розміщений на першій сторінці інвестиційного паспорту, має відображати структуру інвестиційного паспорту та допомагати потенційному інвестору знайти потрібну інформацію. Однак розділ «Зміст» (Рис.1) існує тільки у інвестиційних паспортах м. Болехова та Чернелицької ТГ, що складає 22% проаналізованих паспортів громад.

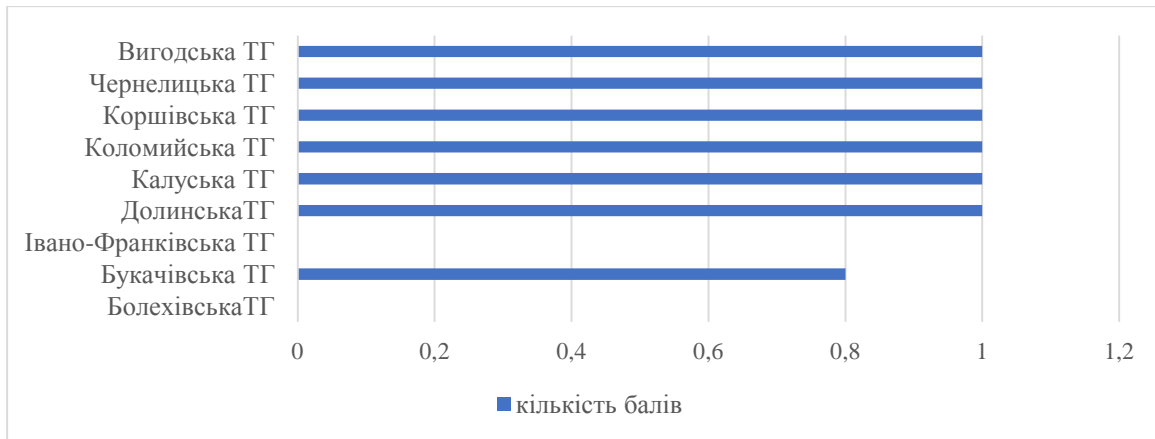

Джерело: складено автором за результатами дослідження.

Рис.1. Наявність «Змісту» інвестиційного паспорту.

Fig.1. Availability of the "Contents" of the investment passport.

2. Вітальне слово голови громади розміщено в тексті більшості проаналізованих інвестиційних паспортів громад (78% проаналізованих паспортів громад), окрім Болехівської та Івано-Франківської громад, а в ІІІ Букачівської ТГ вітальне слово, чомусь, розміщено в кінці паспорту (Рис.2).

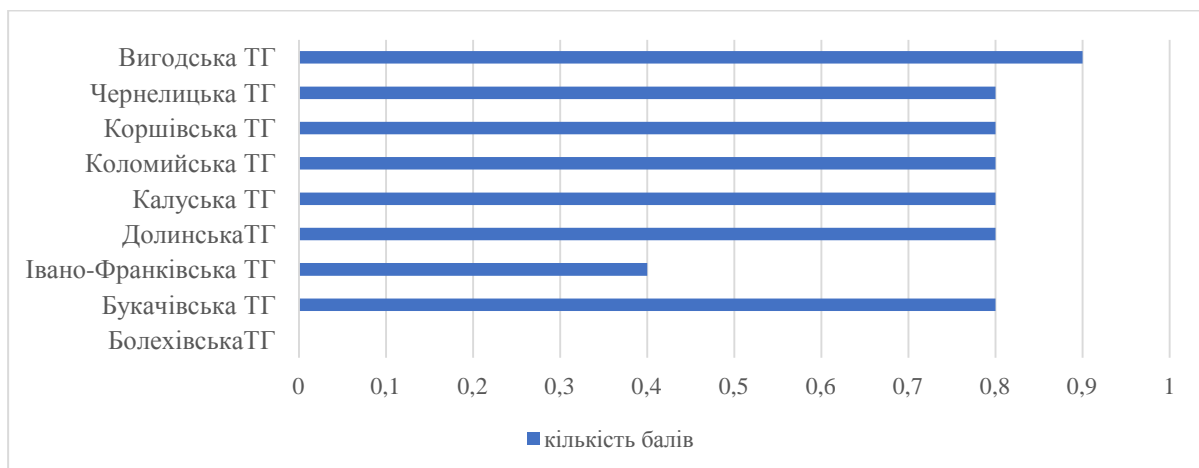

Джерело: складено автором за результатами дослідження.

Рис.2. Наявність вітального слова.

Fig.2. Availability of a welcome speech.

3. Адміністративний устрій (Рис.3) відображено, хоча і не виділено в окремий розділ, в інвестиційних паспортах більшості громад: Долинської, Калуської, Коломийської, Коршівської, Чернелицької та Букачівської громад (78% проаналізованих паспортів громад). У вступних частинах інвестиційних паспортів, як правило, зазначено адміністративний центр та кількість сіл, що входять до громад. Також відсутній окремий розділ про адміністративний устрій в ІІ Вигодської ТГ, але опис адміністративного устрою наведений детальніше, ніж у інших ІІ громад. Повністю відсутній опис адміністративного устрою Болехівської ТГ. Адміністративний устрій Івано-Франківської громади відображено некоректно з причин, про які вже зазначалось в розділі «Методика аналізу».

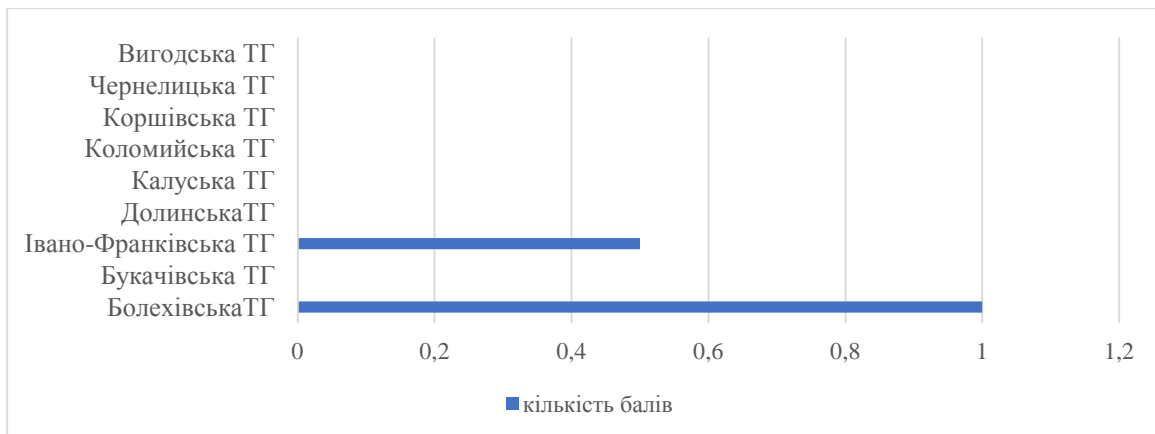

Джерело: складено автором за результатами дослідження.

Рис.3. Відображення адміністративного устрою.

Fig.3. Display of the administrative structure.

4. Історія громади представлена в інвестиційних паспортах лише двох громад: Івано-Франківської та Болехівської ТГ. (22 % проаналізованих паспортів громад). Але слід зауважити, що історія створення Івано-Франківської громади у зв'язку з децентралізацією, не завершена, і відображена частково станом на 2019р.

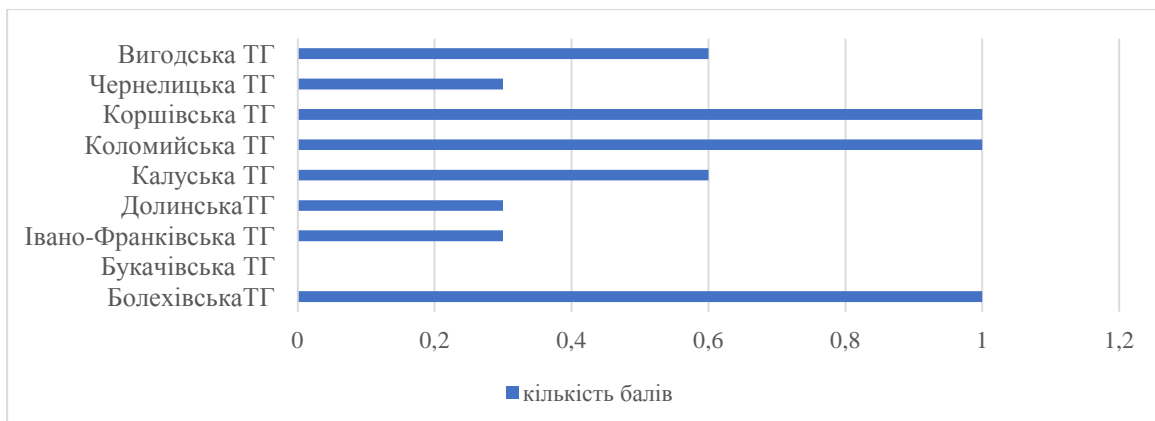

Джерело: складено автором за результатами дослідження.

Рис.4. Відображення історії громади.

Fig.4. Display of community history.

5. «Природно-географічні та кліматичні умови» (Рис.5) у всіх інвестиційних паспортах знайшли своє відображення в окремих розділах. Однак, в більшості ПП громад деякі позиції, важливі для ухвалення інвестиційних рішень потенційним інвестором, описані частково, або відсутні. Так, наприклад в ПП Вигодської та Калуської ТГ не відображено кліматичні умови, в ПП Івано-Франківської, Чернелицької та Долинської ТГ зазначено лише географічне місце розташування і не відображено як природні так і кліматичні умови. А в ПП Букачівської ТГ такий розділ відсутній взагалі.

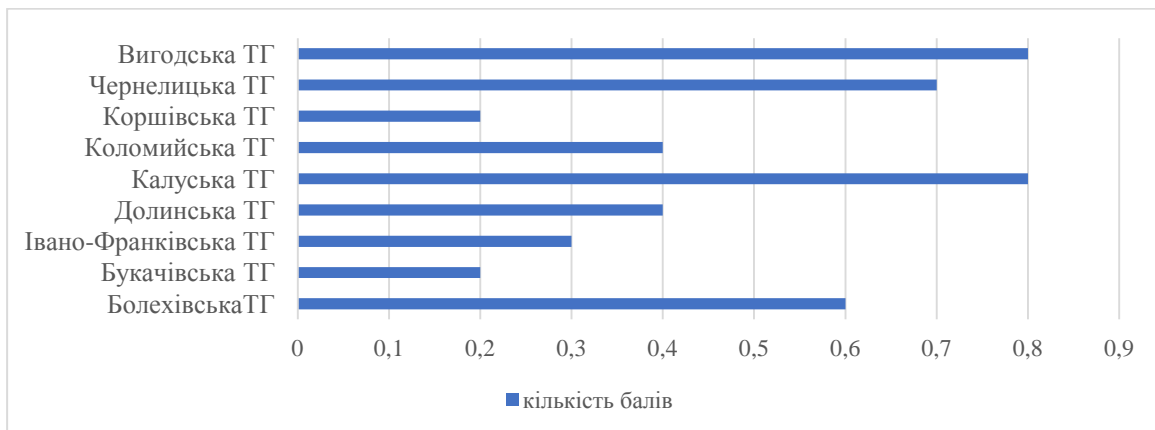
Джерело: складено автором за результатами дослідження.

Рис.5. Відображення природно-географічних та кліматичних умов.

Fig.5. Display of natural, geographical and climatic conditions.

6. Розділ «Ресурсно-сировинний потенціал» (Рис.6) в більшості інвестиційних паспортів розкрито не повністю: відсутні підрозділи «Водні ресурси» та «Лісові масиви» в ПП Болехівської ТГ, хоча на території ТГ є як водні так і лісові ресурси, в ПП Долинської ТГ також відображено лише водні та туристичні ресурси, в ПП Коломийської ТГ про ресурсний потенціал громади згадується лише у вступному слові та в позначках на карті громади, але ця тема не знайшла відображення в тексті інвестиційного паспорта, хоча є достатньо багато інформації про туристичні ресурси. Також не в усіх інвестиційних паспортах громад згадується про туристичний потенціал: Калуська ТГ, на наш погляд, має необхідні ресурси для розвитку туризму (інвестиційні пропозиції інвестиційного порталу громади містять такі проекти), але це не знайшло відображення в даному розділі ПП громади. В ПП Букачівської громади є

згадка (2 речення) про водні та туристичні ресурси, але ця інформація дуже обмежена і її недостатньо для ухвалення інвестиційних рішень. В інвестиційному паспорті Чернелицької ТГ вдало описані ресурси громади в окремих розділах «Корисні копалини» та «Туристичний потенціал», але «Водні ресурси» - р. Дністер, як не дивно, не згадуються. В ІІІ Вигодської ТГ відсутній розділ «Ресурсно-сировинний потенціал», але він достатньо повно відображений в інших розділах, зауваження стосується лише одного пункту: «Лісові ресурси», - одного з головних ресурсів громади. В ІІІ не описано ані площі лісових масивів, а ні їхньої характеристики (згадується лише про Державне підприємство «Вигодське лісове господарство», його історію та діяльність). Оцінити ресурсний потенціал Івано-Франківської громади за даними ІІІ міста Івано-Франківська можна лише частково, оскільки територія громади значно виросла з 2019 року в процесі децентралізації, як і її ресурсний потенціал.

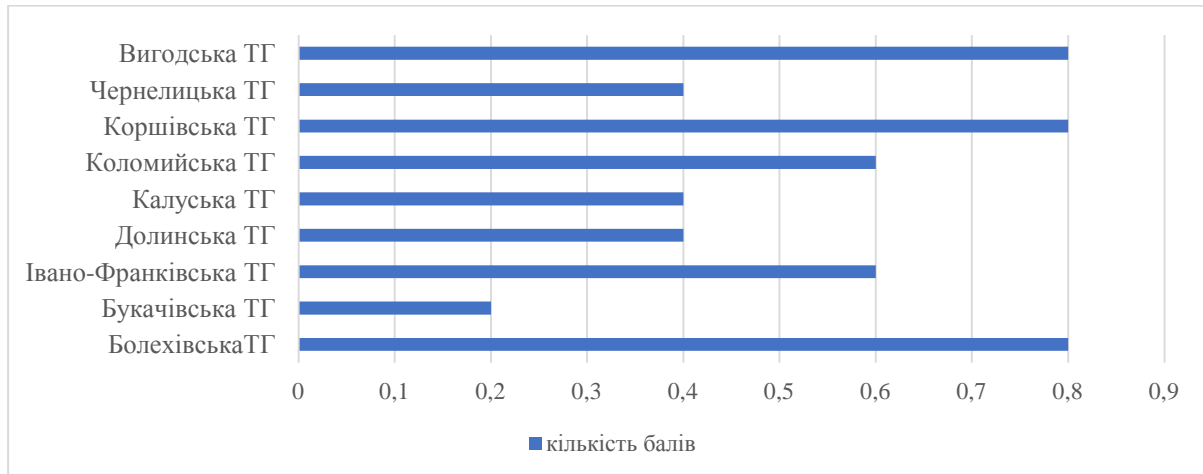
Джерело: складено автором за результатами дослідження.

Рис.6. Відображення ресурсно-сировинного потенціалу.

Fig.6. Display of resource and raw material potential.

7. Демографія та людські ресурси (Рис.7) знайшли відображення в інвестиційних паспортах усіх без винятку громад. Однак наповнюваність цього розділу в деяких громадах недостатня, або такий окремий розділ взагалі відсутній. Так в ІІІ Коломийської громади відсутній розділ 7, а інформація про демографію та людські ресурси занесена в розділ «Загальна характеристика», немає також інформації щодо демографічної ситуації в населених пунктах громади, а характеристика демографічної структури населення громади обмежена гендерним аналізом. Також відсутня вікова структура населення: згадується лише чисельність працездатного населення. Аналогічна ситуація з аналізом демографічної ситуації та людських ресурсів в ІІІ Івано-Франківської громади, де згадується лише динаміка чисельності населення, вікова структура та частка працездатного населення і повністю відсутній гендерний демографічний аналіз та відсутні данні щодо чисельності населення селищних рад громади. Крім того, ці данні не точно відображають реальність, оскільки данні стосуються Івано-Франківської міськради станом на 2019 рік. Ще гірше відображена інформація про демографію та людські ресурси в ІІІ Долинської ОТГ: ІІІ паспорт не тільки не має відповідного розділу, але і всі данні обмежуються загальною чисельністю населення, та чисельністю працездатного населення. Така ж незадовільна ситуація і з ІІІ Калуської громади: тут також відсутній розділ «Демографія та людські ресурси», а вся інформація обмежується даними про загальну чисельність населення (з поділом на міське та сільське) та про кількість працездатного населення. ІІІ Чернелицької ТГ, хоча і містить розділ «Демографічна характеристика», але інформативність цього розділу низька: наводяться данні тільки про загальну чисельність населення та його розподіл

за населеними пунктами. Краще подано інформацію про демографію і людські ресурси в ІІІ Коршівської ТГ (відсутній гендерний аналіз, а сам розділ, чомусь, називається «Загальна характеристика»), в ІІІ Вигодської ТГ (відсутні данні про загальну чисельність населення ТГ) та в ІІІ Болехівської ТГ (відсутні данні про чисельність населення в населених пунктах громади). Найгірше подано інформацію щодо демографії та людських ресурсів в ІІІ Букачівської ТГ: наведено данні тільки про загальну чисельність населення громади.

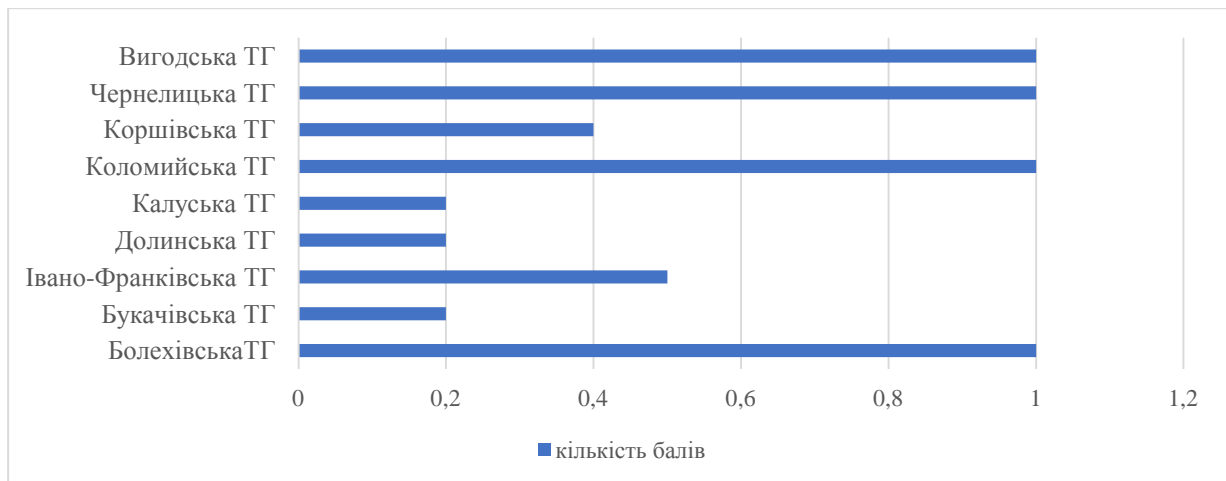

Джерело: складено автором за результатами дослідження.

Рис.7. Відображення демографії та людських ресурсів.

Fig.7. Display demographics and human resources.

8. Транспортна інфраструктура (Рис.8) достатньо повно описана в ІІІ Болехівської, Коломийської, Чернелицької, Вигодської ТГ. Однак половина громад або не має відповідного розділу в своїх інвестиційних паспортах, або інформація щодо транспортної інфраструктури є недостатньою. Так в ІІІ Долинської та немає відповідного розділу, лише в інвестиційних пропозиціях є прив'язка об'єктів до транспортної інфраструктури. Немає такого розділу і в ІІІ Калуської громади, а інформація про транспортну інфраструктуру обмежується двома реченнями в розділі «Загальна інформація» про національну автомобільну дорогу та вокзал. В ІІІ Букачівської ТГ також відсутній розділ з характеристикою транспортної інфраструктури, є лише коротка згадка про залізничну станцію та відстань до найближчої автомагістралі. В ІІІ Коршівської ТГ є розділ транспортне сполучення, згадується про залізничне сполучення, але немає інформації про автомобільні шляхи. В ІІІ міста Івано-Франківськ данні про транспортну інфраструктуру неповні: відсутня інформація про шляхи та сполучення з новими селами громади.

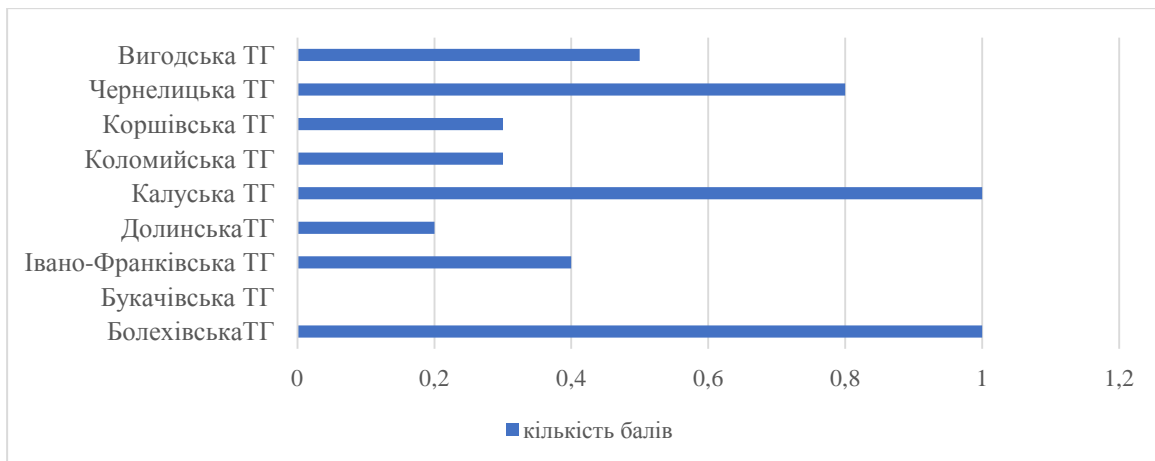

Джерело: складено автором за результатами дослідження.

Рис.8. Відображення транспортної інфраструктури.

Fig.8. Display of transport infrastructure.

9. Освітнє, культурне та медичне забезпечення громади (соціальна інфраструктура) представлені в інвестиційних паспортах більшості громад (Рис.9), однак данні, як правило, загальні: зазначено кількість установ освіти, культури та охорони здоров'я, але не деталізовано данні про кількість працівників та осіб, що здобувають освіту, площа навчальних закладів (наприклад ІІ Болехівської ТГ), або такі розділи (частини розділів) відсутні взагалі. Так немає відповідного розділу в ІІ Коломийської ТГ (наводиться лише кількість закладів освіти, культури та охорони здоров'я в розділі «Загальна характеристика»). В ІІ Долинської ТГ немає не тільки розділу щодо соціальної інфраструктури, але і взагалі відсутня будь-яка інформація про освітні і медичні заклади. В ІІ Вигодської ТГ також немає відповідного розділу, згадується загальна чисельність закладів соціальної інфраструктури, але описана діяльність тільки закладів культури. Натомість достатньо деталізовано описано освітню інфраструктуру в ІІ Чернелицької ТГ: вказано не тільки кількість закладів освіти, але й їхню потужність, кількість учнів, класів, персоналу, зазначено проблеми та основні цілі. Також повно подається інформація про медичні заклади громади, але немає даних про заклади культури. ІІ Івано-Франківської ТГ має розділ «Соціальна інфраструктура», де достатньо добре представлені освітня та медична інфраструктура міста, але немає згадки про заклади культури, а також не відображена соціальна інфраструктура населених пунктів громади. В ІІ Коршівської ТГ добре відображена освітня інфраструктура, але не описана медична і повністю відсутня інформація про заклади культури. Відсутній розділ і, взагалі, немає інформації щодо соціальної інфраструктури в ІІ Букачівської ТГ.

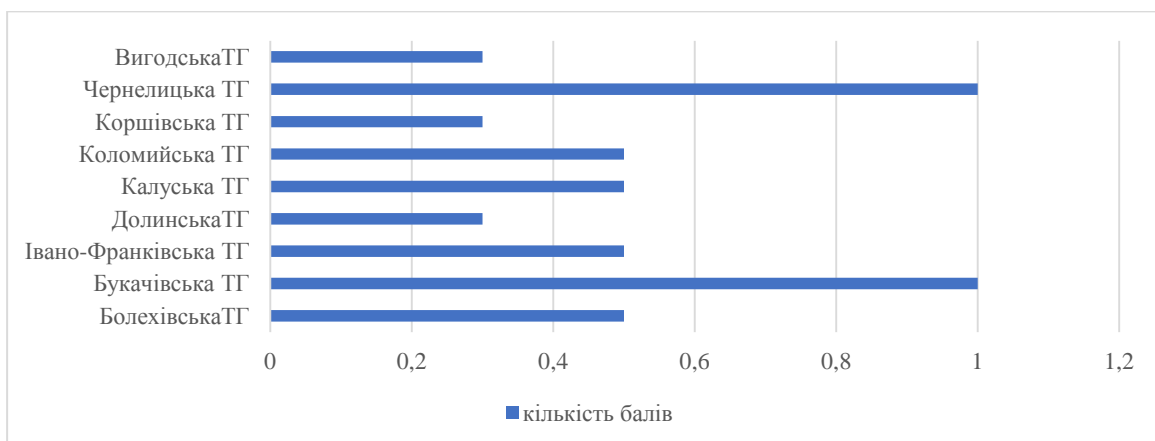

Джерело: складено автором за результатами дослідження.

Рис.9. Характеристика соціальної інфраструктури.

Fig.9. Characteristics of social infrastructure.

10. Місія, особливості та конкурентні переваги громади (місія громади – це причина її появи, основне її призначення, унікальні особливості), знайшли відображення в інвестиційних паспортах Букачівської, міста Івано-Франківська (без опису громади), Чернелицької громад, що свідчить про усвідомлення стратегії розвитку громади та бачення її перспективи (Рис.10). Коротко про пріоритети та конкурентні переваги громади згадується і у вступному слові голови Коршівської та Вигодської ТГ. В ІІІ Коломийській ТГ зазначені конкурентні переваги громади, але бачення перспективи (місії), пріоритети та призначення громади – не визначено. В ІІІ та Калуської ТГ зазначені переваги для інвестування (як в окремому розділі, так і у вступному слові голови громади), але загальне бачення головних стратегічних напрямків розвитку громади (місія), бачення перспективи громади не визначені. Також і в ІІІ Болехівської ТГ визначені конкурентні переваги громади, але місія громади залишилась не сформульованою. Не знайшла відображення інформація про місію, конкурентні переваги та особливості громади в ІІІ Долинської ТГ: зазначається про загальний стратегічний пріоритет – розміщення високотехнологічних та екологічно безпечних виробничих потужностей без визначення галузей пріоритетного розвитку.

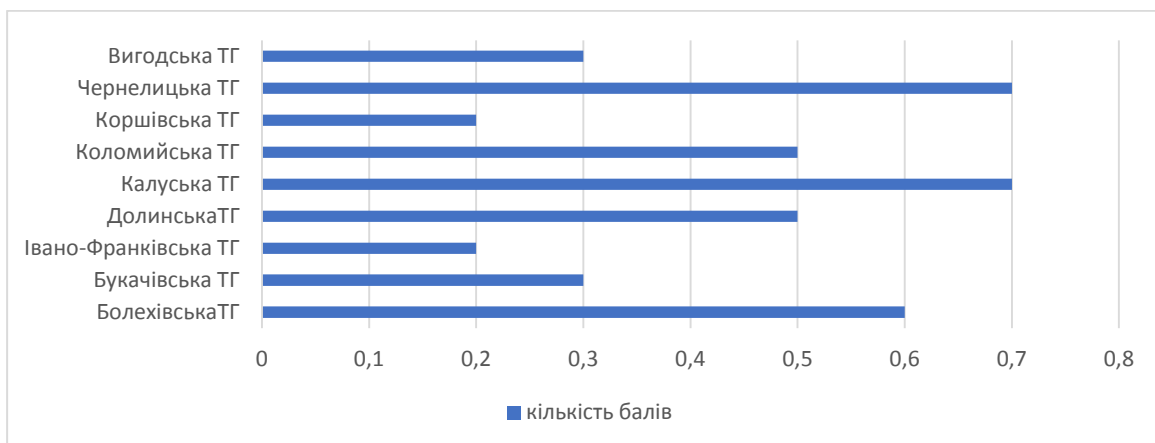

Джерело: складено автором за результатами дослідження.

Рис.10. Опис місії, особливостей та конкурентних переваг громади.

Fig.10. Description of the mission, features and competitive advantages of the community.

11. В розділі «Сприятливі умови для інвестора» переважно всі громади надають повну інформацію про види економічної діяльності, кількість суб'єктів господарської діяльності, але в жодному ІП громади, окрім Вигодської ТГ, не надається структуру земельного фонду (окрім даних про територію громади). Однак інші складові відповідного розділу в ІП Вигодської ТГ майже не відображено (є коротка інформація про два СПД на території громади в розділі «Бізнес»). В ІП Болехівської та, особливо, Калуської ТГ вдало наведена кількісна і структурна характеристика підприємств промисловості та інших СПД, але, на жаль, структура земельного фонду громад не відображена. В інвестиційному паспорті Чернелицької ТГ найбільш вдало (з використанням діаграм) відображено кількісну і галузеву структуру бізнесу громади, але не наведено даних про структуру земельного фонду. В ІП Долинської та Коломийської ТГ хоча і подається не систематизована інформація про СПД громади, не розкрита структура підприємств (бізнесу) громади та земельного фонду. В ІП Коршівської ТГ повністю відсутні розділи, які б характеризували економічну активність громади, структуру бізнесу та земельного фонду (в розділі «Інфраструктура» згадується один СПД «Коршів-хліб»). Подібна ситуація з ІП Букачівської ТГ: наведена лише кількість підприємств на території громади (причому подана інформація суперечлива: спочатку вказано 60 підприємств, на наступній сторінці – повідомляється про 7 підприємств), без аналізу галузевої структури СПД та земельного фонду. Така ж проблема і з ІП м. Івано-Франківська: не наводиться галузева структура підприємств та земельного фонду, крім того данні не актуальні (2018 рік) і не повністю відображають стан громади після приєднання нових селищних рад (Рис.11).

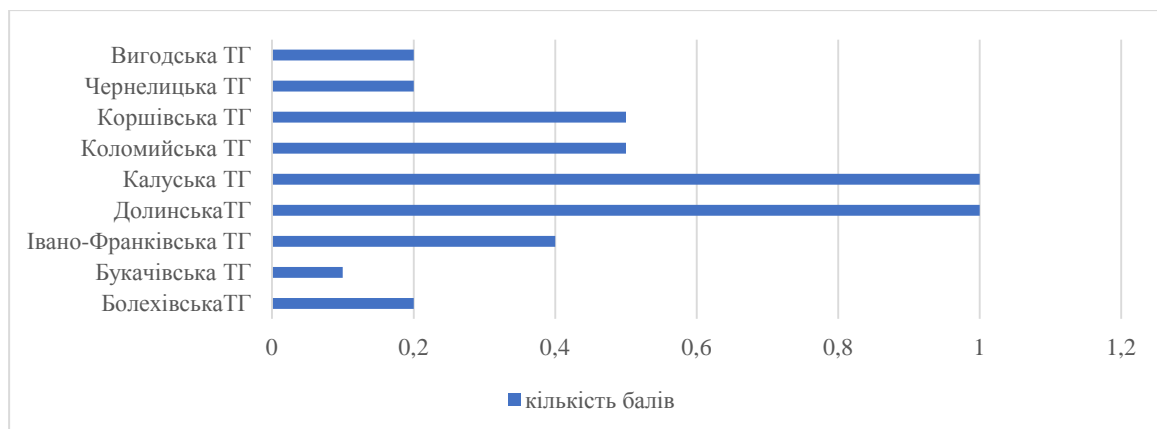
Джерело: складено автором за результатами дослідження.

Рис.11. Опис сприятливих умов для інвестора.

Fig.11. Description of favorable conditions for the investor.

12. Пропозиції для інвесторів містяться, переважно, у всіх інвестиційних паспортах, відмінність полягає у кількості таких пропозицій, а також у кількості та якості проектів (ключові комерційні, технічні та юридичні деталі проектів). ІП Долинської ТГ містить 5 пропозицій з детальними проектами. Калуська ТГ має власний інвестиційний портал (<http://investkalush.if.ua>) з детальними пропозиціями, проектами та земельними ділянками. Місто Івано-Франківськ розміщує і ІП данні про вільні земельні ділянки та виробничі потужності, але представлені інвестиційні проекти (5) не деталізовані, лише зазначено поштові адреси осіб, з якими можна контактувати. Крім того, інвестиційні пропозиції обмежені територію громади міста станом на 2019 рік. Коломийська ТГ пропонує вільні земельні ділянки (11 об'єктів грін - та браунфілдів відповідно з коротким описом розташування та інфраструктури), але

висуває одну інвестиційну пропозицію без опису ключових комерційних, технічних та юридичних деталей. Аналогічно і Коршівська ТГ пропонує вільні земельні ділянки (6 об'єктів грін - та браунфілдів відповідно з коротким описом розташування та інфраструктури), а також висуває дві інвестиційні пропозиції без опису ключових комерційних, технічних та юридичних деталей. Три інвестиційні пропозиції з дуже коротким описом подає Вигодська ТГ. Чернелицька громада пропонує тільки вільні земельні ділянки (три об'єкти) з коротким описом (місце розташування, площа, призначення, право власності, кадастровий номер), жодного проекту не представлено. В ІІІ Болахівської ТГ територіальна громада пропонує для втілення лише один проект. Причому звертає на себе увагу те, що цей проект стосується туристичної галузі, а єдина земельна ділянка, яка пропонується громадою в п.3.1. «Вільні земельні ділянки», призначена для промислового використання. Зазначається, що розроблено бізнес-план проекту, але деталі проекту не розкрито. Але найгірше представлені пропозиції для інвесторів в ІІІ Букачівської ТГ: лише перелічені об'єкти для інвестування без пропозицій, деталізації та проектів (Рис.12).

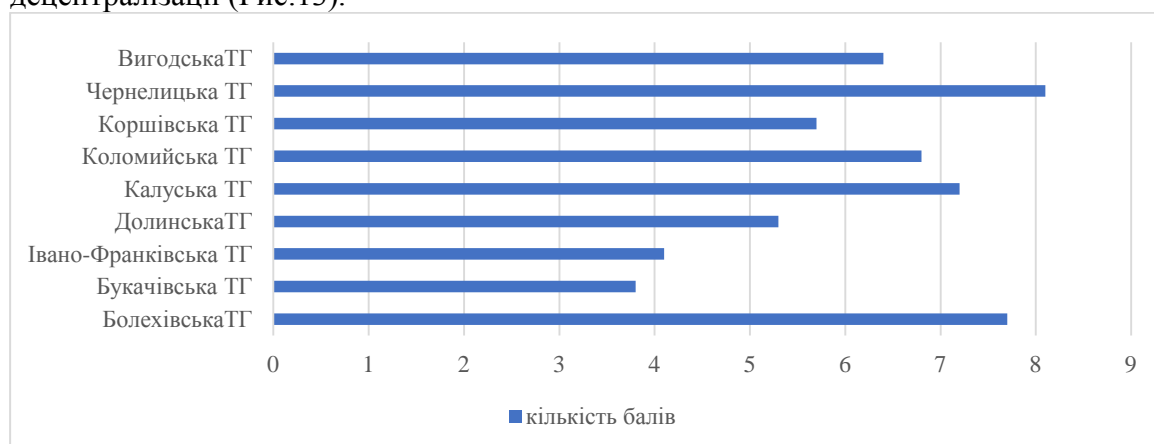
Джерело: складено автором за результатами дослідження.

Рис.12. Опис пропозицій для інвестора.

Fig.12. Description of proposals for the investor.

Висновки. Підсумкова загальна оцінка якості інвестиційних паспортів громад Івано-Франківської області виявилась невисокою. Середній бал склав 6,12 (за 12 – ти бальною шкалою), тобто якість інвестиційних паспортів громад задовільна. Основні недоліки інвестиційних паспортів, які знизили їх загальну оцінку, полягали у недотриманні структури, відсутності окремих розділів, або в їх недостатній інформативності. Так найбільша кількість паспортів недоотримали бали за відсутність змісту та історії громади. Середній бал, отриманий інвестиційними паспортами за ці розділи склав 0,22 та 0,17 бали з 1-го можливого відповідно. Недостатньо інформативними виявились такі важливі розділи інвестиційного паспорту, як «Ресурсно-сировинний потенціал», «Природно-географічні та кліматичні умови», «Транспортна інфраструктура», «Соціальна інфраструктура» та «Пропозиції для інвестора», що сильно вплинуло на загальну оцінку якості інвестиційних паспортів. Так середній бал, отриманий інвестиційними паспортами громад за розділ «Транспортна інфраструктура» склав 0,61 бал з 1 - го можливого, за розділ «Природно-географічні та кліматичні умови» - 0,57, за розділ «Соціальна інфраструктура» - 0,5 бали, за розділ «Ресурсно-сировинний потенціал» - 0,49 бали, за розділ «Пропозиції для інвестора» - 0,46 бали. Загальну оцінку ІІІ Івано-Франківської ТГ (4,1 бали) суттєво знижувала відсутність об'єктивних даних щодо інвестиційних можливостей громади, оскільки данні інвестиційного паспорта міської ради сформовані станом на 2019 рік і не

відображають сучасний стан громади, яка значно виросла в процесі реформи децентралізації (Рис.13).

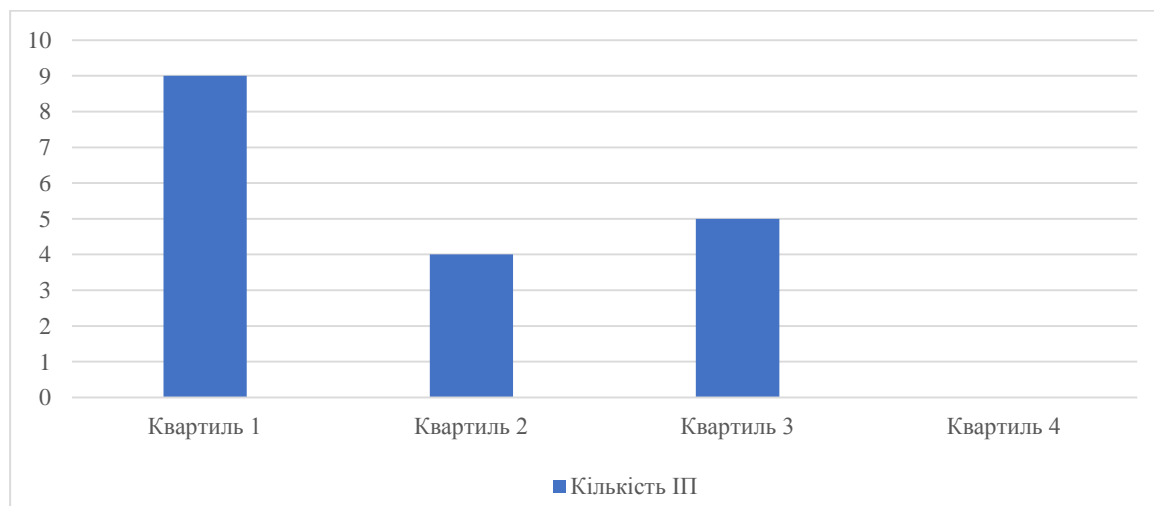

Джерело: складено автором за результатами дослідження.

Рис.13. Загальна оцінка якості інвестиційних паспортів.

Fig.13. Overall evaluation of the quality of investment passports.

Якщо провести оцінку якості представлених інвестиційних паспортів за квантилями, то отримаємо наступну статистику: всі інвестиційні паспорти (100%) оцінені не нижче 3 балів включно (перший квантиль), з них 4 паспорти (44%) отримали вище за 3 і до 6 балів включно (другий квантиль), а паспорти 5 громад (56%) отримали вище за 6 і до 9 балів включно (третій квантиль), і жодна громада не представила інвестиційний паспорт, який би зміг набрати вище за 9 балів і до 12 балів включно (четвертий квантиль).

Джерело: складено автором за результатами дослідження.

Рис.14. Розподіл якості інвестиційних паспортів за квантилями.

Fig.14. Distribution of quality of investment passports by quartiles.

Проведене дослідження свідчить про те, що територіальні громади Прикарпаття недостатньо опікуються маркетингом територій та неповно використовують свій інвестиційний потенціал. Лише 14% громад області мають розроблені та розміщені інвестиційні паспорти на своїй сайтах. Підвищення кількості та покращення якості інвестиційних паспортів громад сприятиме в подальшому більшому залученню інвестицій, росту зайнятості та рівня життя населення області.

1. «Рейтинг інвестиційної привабливості регіонів». URL: <http://www.ier.com.ua/files/Projects/2012/%D0%A0%D0%B5%D0%B9%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B3%20%D1%96%D0%BD%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D1%80%D0%B5%D0%B3%D1%96%D0%BE%D0%BD%D1%96%D0%B2%202014.pdf> (дата звернення 02.06.2022).
2. Пілько А. Д., Грабовецька Г. Д. Модель оцінки інвестиційного потенціалу регіону. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/viewer.html?pdfurl=https%3A%2F%2Fwww.problecon.com%2Fexport_pdf%2Fproblems-of-economy-2017-4_0-pages-219_224.pdf&clen=394113&chunk=true (дата звернення 02.06.2022).
3. Regional Doing Business – 2020: BRDO назвав найкомфортнішу область для ведення бізнесу в Україні. URL: <https://brdo.com.ua/top/regional-doing-business-2020-brdo-nazvav-najkomfortnishu-oblast-dlya-vedennya-biznesu-v-ukrayini/> (дата звернення 02.06.2022).
4. Регіональні новини. URL: <http://www.drs.gov.ua/regionalni-novyny/ivano-frankivska-oblast/misto-ivano-frankivsk-vyznaly-najkrashhym-u-rejtyngu-investytsijnoyi-pryvablyvosti/> (дата звернення 02.06.2022).
5. Івано-Франківськ – найпрозоріше місто для бізнесу в Україні – рейтинг Transparency International. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/29544745.html> (дата звернення 02.06.2022).
6. Forbes оновив рейтинг кращих міст для ведення бізнесу в Україні: лідером став Київ. URL: <https://yur-gazeta.com/golovna/forbes-onoviv-reyting-krashchih-mist-dlya-vedennya-biznesu-v-ukrayini-liderom-stav-kiyiv.html> (дата звернення 02.06.2022).
7. Аналітичний звіт «Індекс конкурентоспроможності міст 2021». Частина 2. Профілі міст. Київ: ГО «Інститут економічних досліджень та політичних консультацій», 2021.
8. Територіальні громади в умовах воєнного стану: як забезпечити ефективне управління в контексті пріоритетів повоєнного розвитку. URL: <https://www.prostir.ua/?news=terytorialni-hromady-v-umovah-vojennoho-stanu-yak-zabezpechty-efektyvne-upravlinnya-v-konteksti-prioritytiv-povojennoho-rozvytku> (дата звернення 02.06.2022).
9. Моделювання ефективної фінансової діяльності органів місцевого самоврядування ОТГ в умовах децентралізації. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/viewer.html?pdfurl=https%3A%2F%2Fdecentralization.gov.ua%2Fuploads%2Flibrary%2Ffile%2F568%2F4.pdf&clen=864311&chunk=true>. (дата звернення 02.06.2022).

References

1. "Rating of investment attractiveness of regions". www.ier.com.ua/files/Projects/2012/%D0%A0%D0%B5%D0%B9%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B3%20%D1%96%D0%BD%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D0%B1%D0%B%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D1%80%D0%B5%D0%B3%D1%96%D0%BE%D0%BD%D1%96%D0%B2%202014.pdf. Accessed 02.06.2022.
2. Pilko, A.D., and G.D. Grabovetska. "Model for estimating the investment potential of the region." chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/viewer.html?pdfurl=https%3A%2F%2Fwww.problecon.com%2Fexport_pdf%2Fproblems-of-economy-2017-4_0-pages-219_224.pdf&clen=394113&chunk=true. Accessed 02.06.2022.
3. "Regional Doing Business – 2020: BRDO named the most comfortable area for doing business in Ukraine." BRDO, brdo.com.ua/top/regional-doing-business-2020-brdo-nazvav-najkomfortnishu-oblast-dlya-vedennya-biznesu-v-ukrayini/. Accessed 02.06.2022.
4. "Regional news." Derzhavna reguliatoryna sluzhba, www.drs.gov.ua/regionalni-novyny/ivano-frankivska-oblast/misto-ivano-frankivsk-vyznaly-najkrashhym-u-rejtyngu-investytsijnoyi-pryvablyvosti/. Accessed 02.06.2022.
5. "Ivano-Frankivsk is the most transparent city for business in Ukraine - rating Transparency International." Radiosvoboda, www.radiosvoboda.org/a/29544745.html. Accessed 02.06.2022.
6. "Forbes has updated the ranking of the best cities for doing business in Ukraine: Kyiv has become the leader." Yurydychna gazeta, yur-gazeta.com/golovna/forbes-onoviv-reyting-krashchih-mist-dlya-vedennya-biznesu-v-ukrayini-liderom-stav-kiyiv.html. Accessed 02.06.2022.
7. *Analytical report "Urban Competitiveness Index 2021". Part 2. Profiles of cities.* Kyiv, NGO "Institute for Economic Research and Policy Consulting", 2021.
8. "Local communities under martial law: how to ensure effective governance in the context of post-war development priorities." Prostir, www.prostir.ua/?news=terytorialni-hromady-v-umovah-vojennoho-stanu-yak-zabezpechty-efektyvne-upravlinnya-v-konteksti-prioritytiv-povojennoho-rozvytku. Accessed 02.06.2022.

9. "Modeling of effective financial activity of OTG local self-government bodies in the conditions of decentralization." <chrome-extension://efaidnbmninnibpcapjpcglclefindmkaj/viewer.html?pdfurl=https%3A%2F%2Fdecentralization.gov.ua%2Fuploads%2Flibrary%2Ffile%2F568%2F4.pdf&clen=864311&chunk=true>. Accessed 02.06.2022.

УДК 338.26

doi: 10.15330/apred.2.18.46-56

Сологуб С.І.

ОЦІНКА СТАНУ РОЗРОБКИ СТРАТЕГІЙ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ОТГ

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра теоретичної і прикладної економіки,
вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ,
76018, Україна,
тел.: 0990630085,
e-mail: styartsave959@gmail.com,
ORCID ID: 0000-0003-4802-037X

Анотація. Стаття спрямована на дослідження оцінки стану розробки стратегій соціально-економічного розвитку ОТГ у контексті реалізації реформи децентралізації. Актуалізація необхідності у дослідженні зумовлена, передусім, тим, що серед науковців немає єдиної позиції щодо оцінки розробки стратегій, а більшу увагу зорієнтовано на процес реалізації стратегії, що із урахуванням сучасного стану потребує більш глибокого дослідження. Тому дане дослідження націлено на здійснення оцінки стану розробки стратегій розвитку ТГ на прикладі Калуського району на основі порівняльного та контент-аналізу з метою виявлення реального стану розробки стратегій соціально-економічного розвитку територіальних громад в умовах реалізації реформи децентралізації.

Оцінку стану стратегій громад проведено на прикладі Калуського району Івано-Франківської області, до якого входить 13 територіальних громад із 162 населеними пунктами. У процентному співвідношенні результатів дослідження стану розробки стратегій соціально-економічного розвитку громад Калуського району маємо наступну ситуацію: 54% територіальних громад мають розроблену стратегію, 23 % - стратегії на стадії розробки, та 23% громад ще не має в наявності розробленої стратегії. Якщо визначати причини такої ситуації, то залежність між датою створення ОТГ та станом розробки стратегії не в повній мірі підтримується.

Проведена оцінка стратегій у частині стану розробки була зорієнтована на оцінку сформованості стратегічного бачення та цілей, відповідності нормативним документам, які регламентують розвиток регіону, а також наявності певних особливостей й додаткових інструментів, що сприятимуть успішній реалізації стратегії. Також виявлено, що не у всіх громадах є сформована стратегія як комплексний документ, у якому відображено перспективне бачення соціально-економічного розвитку громади, а тим більше не у всіх можна віднайти передумови, для забезпечення підвищення інвестиційної привабливості об'єднаних територіальних громад, що в сучасних умовах обмеженості ресурсів та викликів є важливим чинником забезпечення існування й сталого розвитку громади на засадах підвищення їх інвестиційної привабливості.

Ключові слова: стратегія, соціально-економічний розвиток, об'єднані територіальні громади, ОТГ, громада, розробка стратегій, децентралізація.